

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра китайської філології

Курсова робота з китайської філології

на тему:

ФУНКЦІОНАЛЬНО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАПЕРЕЧЕННЯ
В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Студентки групи Пкит07-20

факультету східної і слов'янської філології

денної форми здобуття освіти

Освітньої програми:

Китайська мова і література та переклад,

західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.065 Східні мови та

літератури (переклад включно), перша –

китайська

Корчинської Софії Ігорівни

Науковий керівник:

к. філос. н, доц. Беля В. В.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАПЕРЕЧЕННЯ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ	5
1.1. Види заперечення та застосування заперечення в китайській мові.....	5
1.2. Лексико-граматичні особливості форм заперечення китайській мові.....	10
1.3. Типові помилки у використанні заперечення під час вивчення китайської мови.....	18
Висновки до Розділу 1	20
РОЗДІЛ 2. ФУНКЦІОНАЛЬНО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАПЕРЕЧЕННЯ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ	21
2.1. Функціонально-стилістичні особливості заперечення в публіцистичному стилі.....	21
2.2. Функціонально-стилістичні особливості заперечення в художньому стилі.....	24
Висновки до Розділу 2	26
ВИСНОВКИ	28
АНОТАЦІЯ	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	31
ДОДАТОК 1	33
ДОДАТОК 2	35

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Тема заперечення в граматиці інтенсивно вивчалась протягом багатьох років, проте досі багато питань залишаються суперечливими. Влучне використання тієї чи іншої форми заперечної неабияк спрощує вивчення китайської мови для іноземців, а також формує мовленнєві компетенції студентів.

Попри наявність численних досліджень видів заперечень існує певна непослідовність у трактуванні заперечувальних одиниць, тому наше дослідження розглядає всі форми заперечення загалом, а також семантичні та жанрові відмінності між найбільш частотними формами заперечень у китайській мові.

Об'єктом дослідження є заперечення в сучасній китайській мові.

Предметом дослідження є функціонально-стилістичні особливості заперечення в китайській мові.

Мета роботи: дослідити стилістично-функціональні особливості заперечення в китайській мові.

Досягнення мети передбачає розв'язання таких **завдань:**

- 1) охарактеризувати поняття заперечення в лінгвістиці та дослідити види заперечень у сучасній китайській мові;
- 2) визначити лексико-граматичні особливості заперечення в китайській мові;
- 3) дослідити стилістичні особливості заперечення в китайській мові;
- 4) окреслити функціональні особливості заперечення в китайській мові.

Дослідження було виконано на **матеріалах** текстів публіцистичного та художнього стилів сучасною китайською мовою.

Під час наукового дослідження були використані такі **методи:** *корпусний підхід* для відбору мовного матеріалу з теми дослідження; *лінгвістичний опис* – для систематизації знань про заперечення у китайській мові; *метод контекстуального спостереження* – для визначення того чи іншого значення, яке виражене формою заперечення у певному контексті; *лінгвістичного спостереження* – для поділу даних мовних явищ на окремі групи; *бібліографічний метод* – для аналізу та укладання

списку літератури.

Наукова новизна курсової роботи – це розгорнуте дослідження використання різних форм заперечення в китайській мові на прикладі текстів публіцистичного та художнього стилів.

Практичне значення одержаних результатів – у використанні фактичного матеріалу й висновків для вивчення заперечення в китайській мові, а також під час викладання китайської мови у закладах освіти.

Структура роботи відповідає поставленій меті та завданням дослідження. Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, висновків до роботи, анотації, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАПЕРЕЧЕННЯ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

1.1. Види заперечення та граматичні особливості заперечення в китайській мові

Заперечення – універсальна мова, яка існує в усіх відомих мовах і є унікальною для людських мов (Ліндштад, 2007, 3) Ще одна загальна характеристика полягає в тому, що заперечення завжди включає “додавання певної морфеми до стверджувального речення” (Ліндштад, 2007, 24). Традиційно заперечення (= негацію) пов’язують з її позитивним протичленом – ствердженням (= афірмацією), поділяючи усі судження на стверджувальні та заперечні (Паславська, 2005, 17), а основна функція заперечення полягає в тому, що вона заперечує частини усього речення, або окремих його пунктів. Але формальна реалізація заперечень доволі складна і варіюється в залежності від мови, мовців і навіть від одного і того ж мовця в залежності від контексту. Оскільки питання заперечення в лінгвістиці доволі широке і багаторівневе, в даній курсовій роботі ми сконцентруємося на: 1) синтаксичному положенні заперечувальних часток в китайській мові; 2) заперечувальне ствердження, яке також називають подвійним (множинним) запереченням.

Китайська мова налічує велику кількість заперечувальних часток і сполучників, які умовно можна поділити на три категорії: 1) заперечувальна частка “не”, додана до різних частин мови; 2) складні слова; 3) заперечувальні вирази. Такими словами (Xiao, McEnergy, 2008, с.5) в першу чергу є 不 bù – не, 别 bié – не треба, 甭 béng – не варто, 非 fēi – не, 没 méi – не, 莫 mò – не, не треба, ніхто, ніщо, 未 wèi – ще не, 无 wú – ні, не, 毋 wú – не, не треба, 但 dàn – але, проте, 但是 dànshì – але, проте, 可是 kěshì – але, проте, 然而 rán'ér – але, проте, 不必 bùbì – не варто, не обов’язково, 不曾 bùcéng – ніколи, 不要 bùyào – не можна, не треба, 不用 bùyòng – немає необхідності, 没有 méiyǒu – не мати (в т.ч. досвіду якоїсь дії), 尚未 shàngwèi – все ще не, 未必 wèibì – не завжди, не обов’язково, 未曾 wèicéng – ще не, ніколи до того,

未尝 wèicháng – *ще не, ще жодного разу не*, 无须 wúxū – *немає необхідності, нема чого*, 无需 wúxū – *непотрібний, не потребувати, обходитись без*, 无用 wúyòng – *марний, непридатний* та інші. Згадані слова виконують різні функції: деякі з них використовуються в імперативах; деякі використовуються як частини конструкцій з подвійним запереченням; деякі заперечують можливість чи потребу в дії; деякі заперечують саму реалізацію ситуації. Додатково, ці заперечення можна розділити на вживання в розмовному і письмовому стилях. Найбільш важливими і вживаними серед них є заперечувальні частки 不 bù і 没 méi, так як вони можуть бути як окремими самодостатніми членами речення, так і частинами складних слів і виразів (Ліндштад, 2007, 22).

Якщо згадані вище слова і частки відносяться до першої і другої категорії, то до третьої відносяться протиставні фразові сполучники, такі як 不但..., 而且... bùdàn... érqiě... – *не тільки..., але і*, 不但...,也...bùdàn... yě... – *не тільки..., але також...*, 不是...而是...bùshì... érshì... – *не..., а...*, та багато інших (Паславська, 2005, 15).

Використання заперечень в китайській мові також може мати стилістичні і функціональні особливості, які впливають на “тон” і значення речення. Так, наприклад, використання подвійного заперечення може посилити заперечення і додати сильнішого емоційного впливу на слухача. Це явище можна проспостерігати на прикладі 我什么也不想吃 wǒ shénme yě bù xiǎng chī, що означає *Я не хочу нічого їсти*. Іншу стилістичну особливість заперечення можна прослідити в риторичних запитаннях (你不知道吗? nǐ bù zhīdào ma – *Хіба ти не знаєш?*).

Функціональні особливості заперечень в китайській мові також можуть залежати від контексту, в якому вони застосовуються. Так, наприклад, заперечення можуть бути використані з метою вираження ввічливості чи шанобливості, як, наприклад, у фразі 不好意思 bù hǎo yìsi, яка означає *вибачте* або *перепрошую*. Ці особливості ми детально розглянемо в наступних параграфах (Чжу, Сяосін, 2019, 32).

В китайській мові заперечення можуть бути виражені за допомогою різних лінгвістичних засобів, які включають в себе заперечувальні частки, прислівники,

дієслова і конструкції. Далі наведемо декілька стилістичних і функціональних особливостей заперечень в китайській мові. *Стилістичні особливості:*

1. **Синтаксичне позиціонування:** заперечувальні частки, такі як 不 і 沒 зазвичай розташовуються перед дієсловом або прикметником, який вони забороняють.

2. **Неоднозначність:** в деяких випадках заперечувальні частки можуть мати різні значення залежно від контексту, в якому вони застосовуються.

3. **Ввічливість:** застосування заперечувальних часток в китайській мові іноді можуть вважатися неввічливими чи грубими залежно від ситуації і тону мовця.

4. **Неформальність:** використання певних негативних часток, таких як 沒, можуть бути показником неформального або невимушеного тону.

До *функціональних особливостей заперечень* можемо віднести:

1. **Заперечення дій або подій:** заперечувальні частки можуть бути використані для заперечення дій чи подій (напр. 我不会说中文 wǒ bù huì shuō zhōngwén – *Я не вмію говорити китайською*).

2. **Заперечення якості або стану:** заперечувальні дієслова і прислівники можуть бути використані для заперечення якостей або станів об'єкта, про який йде мова (напр. 他不高兴 tā bù gāoxìng – *він не щасливий*).

3. **Вираження заборони або неможливості:** заперечення застосовуються для заборони чи вираження неможливості виконання згаданої дії (напр. 不可以 bù kěyǐ – *не дозволено, не можна* або 不能 bù néng – *не можна* (про фізичну здатність щось робити)).

4. **Підкреслення контрасту:** навмисне смислове виділення слова, або частини речення з метою підкреслення контрасту (напр. 我不是中国人，我是美国人 wǒ bù shì zhōngguó rén, wǒ shì měiguó rén – *Я не китаєць, я – американець*)

5. Заперечення можуть бути вжиті як в розмовному, так і в письмовому стилях мовлення, але варіанти їх застосування будуть різнитися від стилю до стилю. Так, наприклад, публіцистичний стиль характеризується використанням піднесеної і

офіційної мови, яка часто використовується в новинах, промовах та інших формальних мовах спілкування. Використання заперечення в публіцистичному стилі може відображати серйозність і формальність ситуації, а також слугувати підкресленням позиції мовця чи письменника з того чи іншого питання. Іншою особливістю заперечень в публіцистичному стилі є створення контрасту або супротиву. В багатьох ситуаціях заперечення використовується для підкреслення позитивного твердження на фоні негативного, або для виділення незгоди з попереднім твердженням або позицією. Також, заперечення в публіцистичному стилі є вираженням застереження чи невпевненості. В офіційних промовах важливим є бути точним в своєму мовленні, а заперечення буде вказувати, що конкретне твердження не є коректним чи точним.

б. На противагу публіцистичному стилю, в науковому стилі заперечення зазвичай висловлюється чітко і точно, без багатозначності і розпливчатості. Цьому стилю притаманне використання:

а) заперечувальних часток і прислівників, таких як 不 і 没有 (напр. 不合适 bù héshì – *невідповідний* або 没有显著的差异 méiyǒu xiǎnzhù de chāyì – *немає істотної різниці*);

б) заперечувальних конструкцій, таких як 不是...而是 bùshì...érshì – *не..., а радше...* і 不是...就是 bùshì...jiùshì – *як не..., так...*, можуть бути використані для висловлення заперечення в точній і стислій формі;

в) заперечувальних префіксів, таких як 不 і 非 fēi, які можуть бути додані до іменників і прикметників для вираження заперечення (напр. 非常规方法 fēichángguī fāngfǎ – *нетрадиційний метод* або 不可避免的 bùkě bìmiǎn de – *неминучий*).

Окрім цього, в розмовному стилі більше зустрічаються скорочені варіанти заперечень, як-то 并不这样 bìngbùzhèyàng замість 并不是这样 bìngbùshìzhèyàng (обидва варіанти мають ідентичне значення *зовсім не*), або 但 dàn замість 但是 dànshì (*але, проте*). В письмових стилях мовлення завжди використовуються повні версії заперечень, а також книжні синонімічні заперечувальні слова і конструкції (т.з.

веньянізми 文言 wényán, тобто традиційна китайська літературна мова). Так, наприклад, публіцистичному і літературно-художньому стилям притаманні фразеологізми (чен'юї 成语 chéngyǔ), спеціалізована лексика, а також застосування різних засобів привернення уваги до інформації (серед яких емпфаза різних частин речення та інші). З іншого ж боку, якщо ближче розглянути науково-технічний і офіційно-діловий стиль, текст не відрізняється засобами вираження і нечіткими межами думки, а навпроти, сповнені термінологією, штампами і різними видами запозичень. Таким чином, застосування заперечень буде різнитися по формі і функціям (Горелов В.І, 1984, 55).

Заперечувальні слова можуть бути використані не тільки як засіб заперечення дії або стану, але і як засіб смислового виділення (емфаза). Гарним прикладом емпфази в публіцистичному, художньому чи розмовному стилях може бути виділення дієслівного присудка:

- 外表是不可靠的。Wàibiǎo shì bù kěkào de. – *Але ж зовнішність оманлива* (досл.: На зовнішність **не можна** покладатися).
- 笑是不能勉强的。Xiào shì bùnéng miǎnqiáng de. – *Але ж **неможливо** сміятися через силу.*

Іншим способом використання емпфази може бути застосування питальних часточок 吗 ma і 呢 ne, завдяки чому звичайне заперечувальне питання змінює свій контекст. Розглянемо на прикладі двох питань:

- 你不会这么做吗? nǐ bù huì zhème zuò ma? – *Хіба ти не вмієш цього робити?* (досл. *Ти не вмієш цього робити?*)
- 这个决定不是很明智呢。zhège juéding bùshì hěn míngzhì ne. – *Це рішення не таке вже й мудре, чи не так?* (досл. *Це рішення не досить мудре*).

З використанням дослівного перекладу значення обох питань буде відрізнятися від того, яке заклав в них мовець. Додаючи до заперечувальних питань часточки 吗 і 呢, мовець має на увазі протилежну відповідь. В першому прикладі мовець знає, що його опонент вміє робити те, про що його питають, а в другому очевидним є те, що

обидві сторони діалогу знають, що рішення є неправильним. Таким чином, ми стикаємося з явищем *риторичного запитання* (Чжу, Сяосін, 2019, 56).

В подальшій роботі ми детальніше обговоримо явища подвійного заперечення і питань зі стверджувально-заперечливою формою дієслова .

1.2. Лексико-граматичні особливості форм заперечення китайській мові

Вже було зазначено, що найчастіше вживаними заперечувальними часточками (маркерами заперечення) є 不 та 没 (обидва ми можемо перекласти як «не»). Проте є вагома різниця у їх використанні, а саме: нам відомо, що 不 використовується для заперечення звичних або майбутніх/вольових ситуацій, тоді як 没 заперечує завершення події у минулому (наприклад, Li and Thompson, 1981; Lü, 1980). На нижчезазначеному прикладі можемо спостерігати цю різницю:

1. 我不吃土豆。 – я не їм картоплю / я не буду їсти картоплю / я не хочу їсти картоплю.
2. 我没吃土豆。 – я не їла картоплю.

Перший вираз має три різні тлумачення на українську мову, першим із яких є звичайне речення про наші звички та вподобання (я не їм картоплю, тобто загалом я не надаю перевагу саму цьому продукту), друге вказує на заперечення дії у майбутньому часі (я не буду їсти картоплю), що вказує вже не на нашу думку загалом, а те, чого ми не плануємо робити в минулому і третій варіант має вольовий відтінок, що вказує на наші бажання в теперішньому часі (я не хочу їсти картоплю).

Якщо ж ми подивимось на друге речення, в якому заперечення виражене завдяки частці 没, то єдиним перекладом і тлумаченням буде заперечення наших дій в минулому (я не їла картоплю).

Вживання цих двох часток буде пов'язане із лексичним аспектом, який вже багато років є предметом дискусій багатьох дослідників. (Ernst, 2008; Hsieh, 2001; Li, 1991; Lin, 2003; Shen, 1995; Wang, 1965)

Лексичний аспект – це семантична категорія, яка стосується властивостей можливостей (у розумінні Баха, 1981), виражених дієсловами. У найзагальніших рисах властивості, про які йде мова, пов'язані з наявністю кінця, межі або межі в лексичній структурі певних класів дієслів і їх відсутністю в інших.

Лексичний аспект вивчення китайської мови стосується властивостей часових значень дієслів або дієслівних сполук. Загалом всі дієслова китайської мови можна поділити на чотири аспектні категорії (спираючись на категоризацію Вендлера (Vendler, 1967), як-то стан, активність, завершення дії і досягнення. Дієслова категорії **стану** нединамічні і безперервні (напр. 是 shì – *бути*, 知道 zhīdào – *знати*, 感觉 gǎnjué – *почуватися*); **активність** це динамічні події, які є безперервними і не мають кінцевої точки (Smith, 1997) (напр. 走 zǒu – *іти*, 吃 chī – *їсти*, 学习 xuéxí – *вчитися*); **завершення дії** є динамічними і тривалими подіями з кінцевою точкою (完成 wánchéng – *завершити*, 达成 dáchéng – *допомогтися*, 获得 huòdé – *отримати*); **досягнення** є динамічними і майже миттєвими подіями з кінцевою точкою (获胜 huòshèng – *виграти*, 成功 chénggōng – *мати успіх*, 达到 dá dào – *досягти*).

В китайській мові лексичний аспект відноситься до властивих аспектних властивостей дієслова. Вид дієслова визначається тим як воно передає часову структуру події. Заперечення може впливати на лексичний аспект дієслова кількома способами:

1. **Аспект тривалості.** Заперечення може змінити дієслово тривалості на дієслово миттєвого характеру (напр. 不停地跑 bùtíng de pǎo означає *бігти не зупиняючись* коли 不跑 bù pǎo означатиме *не бігти, перестати бігти*).

2. **Телічний аспект.** Заперечення може змінити телічне дієслово на ателічне (напр. 完成 wánchéng – *завершити*, тоді як 没完成 méi wánchéng – *не завершити*).

3. **Стативний аспект.** Заперечення може змінити стативне дієслово на нестативне (напр. 知道 zhīdào – *знати*, коли 不知道 bù zhīdào – *не знати, бути не в курсі чогось*).

4. **Ітеративний аспект** (повторюваність дії). Заперечення може змінити ітераційне дієслово на неітераційне (напр. 经常做 jīngcháng zuò – *часто робити*, коли 不经常做 bù jīngcháng zuò – *робити не часто, робити рідко*).

5. **Експериментальний аспект**. Заперечення може змінити дієслово досвіду на бездосвідне (напр. 试过 shì guò – *спробував*, коли 没试 méi shì – *не пробував, не спробував*).

6. Окрім зазначених аспектів, також важливим буде звернути увагу на специфіку використання і різницю між заперечувальними частками

不 використовується для заперечення дієслів, прислівників і іменникових конструкцій – тобто, виступає універсальною заперечувальною часткою. Так, наприклад, у фразі 我不喜欢吃辣的食物。 Wǒ bù xǐhuan chī là de shíwù – *Мені не подобається їсти гостру їжу* – відбувається заперечення дієслова, а у фразі 这本书不好看。 Zhè běn shū bù hǎokàn – *Ця книга негарна* – відбувається заперечення прикметника.

没 або 没有 méiyǒu застосовується для заперечення існування або виникнення певної події чи стану. Воно підкреслює відсутність чогось або що щось не сталося (напр. 我没有钱。(Wǒ méiyǒu qián - *В мене нема грошей* чи 我没做作业 wǒ méi zuò zuo yè – *Я не зробив домашнє завдання*).

Окрім цього, є різниця у використанні 不 і 没 (有) з точки зору часових проміжків. Далі розглянемо цю різницю детальніше, спираючись на три основні пункти.

1. Заперечення дії чи події.

不 застосовується для заперечення дії чи події в теперішньому і майбутньому часі. Напр.: 我不吃肉 wǒ bù chī ròu – *Я не їм м'яса*.

没有 використовується для заперечення дії чи події в минулому часі. Напр.: 我昨天没吃肉 Wǒ zuótiān méi chī ròu – *Я не їв м'яса вчора*.

2. Заперечення володіння.

不 ніколи не використовується в контексті неволодіння чимось (тобто, до заперечувальної частки 不 не можна додати дієслово із значенням володіння чимось 有 yǒu), тоді як 没 створений для цього поєднання, незалежно від часу. Таким чином, ми скажемо 昨天/今天/明天我没有车 Zuótiān/jīntiān/míngtiān wǒ méiyǒu chē – *Вчора/сьогодні/завтра в мене не буде машини*, але ми не можемо сказати 我不有车 Wǒ bù yǒu chē.

3. Заперечення можливості.

不 використовується для заперечення здатності або можливості. Напр.: 我不会游泳 Wǒ bù huì yóuyǒng – *Я не вмю плавати*.

没有 застосовується для заперечення завершеності дії, яка вимагає здібностей або можливостей. Напр.: 我没跑过马拉松 Wǒ méi pǎoguò mǎlāsōng – *Я не пробіг марафон*.

Таким чином, 不 і 没 обидва застосовуються для вираження заперечення, проте кожна з цих часточок має певні нюанси використання і специфічний контекст. Розуміння цих особливостей і різниці в використанні є важливим для подальшого їх коректного застосування в різних ситуаціях.

Повертаючись до прикладів речень на початку параграфу, речення (1) із маркером заперечення 不 може мати три тлумачення: звична дія (тобто я не їм брокколі), дія в майбутньому (тобто я не буду їсти брокколі) або вольова дія (тобто я не хочу їсти брокколі). Але якщо маркер заперечення 不 замінено на 没, як у (2), єдиною доступною інтерпретацією є та, у якій 没 заперечує той факт, що мовець їв брокколі (Чжу, Сяосін, 2019, 47).

Заперечувальна частка 别 bié несе в собі функцію відмови, заборони чи наказу, яка застосовується тільки в реченнях імперативного характеру. Напр.: 别动 bié dòng – *Ну рухайся*, 别抽 bié chōu – *Не пали*, 别说话了 bié shuōhuàle – *Не розмовляй*, 别哭了 bié kūle – *Не плач (припини плакати)*.

На відміну від 不, 没 і 别, які можуть бути поставлені перед перехідними і неперехідними дієсловами (в залежності від контексту), які також можуть приймати

і не приймати після себе додаток, заперечувальна частка 弗 fú може бути використана тільки перед перехідними дієсловами і не допускають після себе додатку. При цьому, і 不, і 弗 обидва не можуть заперечувати іменник, а ті іменники, що використовуються після цих часток, виконують роль прикметника або дієслова.

Заперечувальні частки 毋 wú і 勿 wù використовуються в реченнях наказового характеру, виражаються заперечення чи заборону, що наразі є літературними еквівалентами запереченням 不要 bù yào і 別 bié. Напр.: 毋妄言, 族矣! Wú wàngyán, zú yǐ! – *Не брешу, родина мертва!*, або 己所不欲, 勿施於人。Yǐ suǒ bù yù, wù shī yú rén. – *Не роби іншим того, чого не хочеш, щоб зробили тобі.*

Літературне 未 wèi має схоже до 没有 значення – дія ще нереалізована. 未 також є частиною сталого виразу 未尝 wèicháng зі зміненим значенням, схожим з 不曾 bùcéng – *ніколи* або з конструкцією 没有...过 méiyǒu...guò з ідентичним значенням. При цьому, 未 фокусується на можливості використання дії в майбутньому, тоді як 未尝 підкреслює дію в минулому часі.

Цікаві функціональні особливості також має заперечувальна частинка 否 fǒu, яка окремо часто застосовується в поетичних і літературних контекстах для заперечення цілих виразів і тверджень, в той час як усім відоме слово 是否 shìfǒu широко використовується в офіційних документах, академічних паперах або новинних повідомленнях, для уточнення або підтвердження, і зазвичай має після себе дієслово або прислівник.

Одним з прийомів стилістичного синтаксису китайської мови є переосмислення значення синтаксичних структур, за допомогою чого можна підвищити експресивні якості мовлення. Однією з подібних синтаксичних фігур є риторичне питання (反问句 fǎnwèn jù). (Горелов. 1979). Риторичні питання використовуються для посилення виразності мовлення, а також акцентування уваги слухача на предметі речення (Чжу, 2019, 15). Вони характеризуються тим, що використовують стверджувальну форму для вираження негативного значення і навпаки.

Питання риторичного типу зажди створюються за допомогою слів типу 难道 *nándào* – *хіба, нежже* і питальних слів займеннико-прислівникової категорії, як-то 何必 *hébì* – *навіщо ж*. Ще одним методом створення риторичних запитань є використання заперечно-посилювальних і фразових часточок. Таким чином, риторичні питання можуть містити в собі часточки 不是 *bùshì* (рідше 不 або 没有), або питальні часточки 吗 *ma*, 呢 *ne*, 啊 *a*, 呀 *ya* 谁 *shéi* і 什么 *shénme*, які ми вже згадували в параграфі 1.1.1. При цьому можна спостерігати певну закономірність, де часточка 吗 застосовується зі словами типу 难道, а 呢 нерідко зустрічається в реченнях з питальними словами займеннико-прислівникової категорії.

Виділяють два види риторичних запитань: з наявністю і відсутністю заперечувальної часточки чи слова. Відсутність заперечувальної часточки в риторичних запитаннях слугує негативною граматичною особливістю даного типу речень. Такі речення, за допомогою емоційної інтонації, висловлюють впевненість в протилежному і сприймаються як негативне судження. Наявність же заперечення в риторичних питаннях є їх “візитною карткою”, тобто такий тип питань зустрічається частіше. Розглянемо на прикладах.

1. 谁知道这个道理呢? *Shéi zhīdào zhège dàolǐ ne?*
2. 谁不知道这个道理呢? *Shéi bù zhīdào zhège dàolǐ ne?*

Обидва приклади є риторичними запитаннями, які використовують два види питальних слів і часточок – 谁 і 呢, також одне з питань містить заперечувальну часточку 不, коли в іншій її немає. Приклад (1) ми перекладемо як *Хто ж це знає?* (з чітким контекстом, що *ніхто* не знає), коли приклад (2) буде перекладено як *Хто ж цього не знає?* (з контекстом, що *немає людини*, яка б не знала). Цікаво, що замість знака питання можна поставити знак оклику і контекст залишиться незмінним.

Спираючись на дослідження Чжан Гуна (Чжан Гуа, 1963, с. 184-185) можна виділити основну функцію запитальних слів і часточок в риторичних питаннях – їх використання спрямоване не на виявлення невідомого, а на використання його як фіктивного слова, яке не потребує відповіді. Таким чином, запитальні слова типу 哪

里 nǎlǐ – де, 哪儿 nǎ'èr – де, 怎么 zěnmē – як, в процесі використання їх в риторичних запитаннях, змінюють своє значення на як можна, чи можливо (із контекстом не можна, неможливо) і нащо (з контекстом нема чого) відповідно. Також, про це писав в своїй роботі Чжу Сяосін (Чжу, 2019, 17).

Іншим видом питань, яке зустрічається в китайській мові, це питання зі *стверджувально-заперечною формою дієслова*. Такі питання створюються шляхом поєднання стверджувальної і заперечної форм дієслова (Чжу, 2019, 13), акцентують увагу слухача на конкретній дії чи стані і потребують відповіді, пов'язаної саме з цим словом з метою уточнення певної інформації. Такі питання створюються шляхом використання заперечувальних часточок 不, 没, 没有 або 是否 і мають певну специфіку використання:

1. Подвоєння акцентуального слова (далі АС). Для створення запитання такого типу треба подвоїти АС за формулою [АС + 不/没 + АС]. Напр.:你的手机多不多? 多/不多。Nǐ de shǒujī duō bù duō? Duō/bù duō. – В тебе **багато** мобільних телефонів (**чи ні**)? Багато/не багато. Або 你妈妈工作不工作? Nǐ māma gōngzuò bù gōngzuò? – Твоя мама **працює** (**чи ні**)?

2. Неможливість використання 很 hěn перед стативними дієсловами. Не можна сказати 你很累不累? Nǐ hěn lèi bù lèi?, тільки 你累了吗? Nǐ lèile ma? – *Ти втомився?* або 你累不累? Nǐ lèi bù lèi? – *Ти втомлений (чи ні)?*

3. Опущення питальних часточок 吗 і 呢. В питаннях цього типу не має потреби в застосуванні питальних часточок як маркеру для створення запитання (так само як і в реченнях з питальними сливами 什么, 怎么 і іншими), оскільки конструкція [АС+不/没+АС] сама по собі створює питання з контекстом “так чи ні”.

4. Використання заперечення 没有 в кінці питання. Якщо 不 і 没 ставляться посеред подвоєння акцентуального слова, 没有 розташовується наприкінці питання без прив'язки до конкретного слова. Напр. 昨天你看了京剧没有? Zuótiān nǐ kànle jīngjù méiyǒu? – *Ти вчора дивився Пекінську оперу (чи ні)?*. При цьому, варіант зі

звичним застосуванням подвоєння АС і використання 没 замість 没有 теж буде вірним і мати ідентичне значення (напр. 昨天你看没看京剧? Zuótiān nǐ kàn méi kàn jīngjù?)

5. Повні і скорочені варіанти АС. Застосування повної або скороченої форми АС залежить від стилю, в якому воно використовується. Так, наприклад, в розмовному, публіцистичному і художньому стилях ми маємо право застосовувати скорочену форму дво- і більше -складних подвоєних слів, тоді як в усіх інших скорочена форма не може бути використана. (напр. 跳舞没跳舞 => 跳没跳舞 Tiàowǔ méi tiàowǔ => Tiào méi tiàowǔ – *танцював (чи ні)?*)

6. 是不是 в контексті чи (не так). Заперечувальна конструкція 是不是 може розташовуватися в будь-якій частині речення, перед АС, на яке потрібно звернути увагу слухачу. Таким чином, конструкція може бути розташована перед об'єктом речення, дією або їх якістю. Якщо конструкція ставиться наприкінці речення, вона відокремлюється комою від основного твердження і звертається до усього речення з контекстом “чи не так?”. Напр. 老王回国了, 是不是? Lǎo wáng huíguóle, shì bùshì? – *Лао Ван повернувся до країни, чи не так?*

7. 是否 в контексті чи (так, чи ні). На відміну від 否, яке в окремому вигляді використовується в вузькоспеціалізованих випадках, 是否 застосовується для заміни конструкцій 是不是, 有没有, але з ідентичним контекстом. Не потребує після себе подвоєння АС, містить після себе дієслово чи прислівник. Напр.: 是否合法? shìfǒu héfǎ – *Чи це легально?*; 是否正确? shìfǒu zhèngquè – *Чи це правильно?*

Горелов відносить такий вид питання до загального (безумовно-альтернативного) запитання (Горелов, 1989, с. 115)

Іншою синтаксичною фігурою китайської мови є подвійне заперечення. Подвійне заперечення – це наявність двох негативних слів в одному реченні, які комбінуються для вираження єдиного заперечення, або скасовують один одне і надають реченню стверджувальну форму. Подвійне заперечення властиве слов'янським мовам (в т.ч. українській), але, наприклад, на думку Роберта Лаута

(Robert Lowth, 1762), подвійне заперечення в англійській мові є граматично невірним. При цьому Мосен (Mohsen, 2011) звертає увагу на те, що подвійне заперечення в англійській мові має місце бути в деяких діалектах і широко використовується носіями мови.

В китайській мові існує явище подвійного заперечення, але використовується тільки в розмовному, публіцистичному і художньому стилях мовлення. Подвійне заперечення може бути створено шляхом конструкцій, складених з двох заперечувальних часток (напр. 没...不..., 没有...不..., 非...不... в значенні *не...не..., це не означає... що не*), або у комплексі з прислівниками і модальними дієсловами (напр. 不能不 *bùnéng bù*, 不会不 *bù huì bù*, 非...不行... *fēi... bùxíng...* зі значенням *без... неможливо*). Наведемо два приклади:

1. 没有人不知道这个新闻。 *Méiyǒu rén bù zhīdào zhège xīnwén.* – *Немає людини, яка б не знала цю новину.*

2. 你不会不知道。 *Nǐ bù huì bù zhīdào.* – *Ти не можеш не знати.*

В прикладі (1) чітко видно використання подвійного заперечення у вигляді конструкції, складеної з двох заперечувальних часток 没有...不..., тоді як в прикладі (2) застосовується модальний вираз 不会不.

До подібних конструкцій не модального характеру зі значенням подвійного заперечення також належать 不得不 *Bùdé bù* - *не можу не* (напр. 我不得不去 *Wǒ bùdé bù qù* – *не можу не піти (маю піти)*), 什么也不 *shénme yě bù* – *нічого не* (напр. 什么也不做 *Shénme yě bù zuò* – *нічого не робити (сидіти склавши руки)*), 什么都不/没有/不是 *shénme dōu bù/méi (yǒu)/bùshì* – *нічого не* (напр. 他什么都不怕 *Tā shénme dōu bùpà* – *Він нічого не боїться (Йому море по коліно)*) і багато інших.

1.3. Типові помилки у використанні заперечень під час вивчення китайської мови

Ретельніше розглянувши використання заперечувальних часток, складних слів та виразів, студенти, які вивчають китайську мову як іноземну, часто роблять схожі помилки.

По-перше, неправильне звернення до словників. Важливо застосовувати слова і вирази, які відповідають стилістиці тексту. Таким чином, в розмовному стилі не можуть бути використані веньянізми чи застарілі слова. За статистикою, найчастіше учні звертаються до електронних словників, таких як TrainChinese (найпопулярніший мобільний додаток-словник для вивчаючення китайської мови), замість використання паперових словників, де недоотримують детальної інформації про значення, походження і особливості використання окремих слів.

По-друге, нерозуміння стилістичних особливостей і структури речень. Розмовний, художній і публіцистичний стилі дозволяють застосування таких явищ як емпфаза, інверсія, інтонація, посилювальні, обмежувальні і фразові частки, тоді як це зовсім неприпустиме офіційно-діловому і науковому стилям. До цього списку також можна віднести риторичні питання і подвійні заперечення.

По-третє, розуміння правил використання заперечувальних частинок як загальноживаних. Як вже було зазначено в попередніх параграфах, ці частки не є взаємозамінними і відповідають різним семантичним значенням, як, наприклад, 不 застосовується для заперечення дієслів і прикметників, в той час як 没 використовується для позначення відсутності чогось (в т.ч. досвіду якоїсь дії).

По-четверте, зловживання запереченнями. Заперечувальних часток, слів і виразів в китайській мові налічується велика кількість і використання навіть кількох різних заперечень в одному реченні може викликати непорозуміння, або змінити значення речення надто негативним і навіть грубим.

По-п'яте, розміщення заперечувальних одиниць на неправильних позиціях в реченні. В китайській мові структура речення є важливою і порушувати її можна тільки з розумінням як це коректно робити (явище транспозиції) (Горелов, 1984, с. 92-98), таким чином, заперечувальна частка обов'язково повинна знаходитися перед словом, яке вона заперечує. Наприклад, 不高兴 *bù gāo xìng* означає *не щасливий*, а

перенесення заперечення на позицію після заперечувального слова 高兴不 gāo xìng bù робить значення виразу некоректним.

По-шосте, застосування невідповідного заперечення в реченні. Окрім 不 і 没, різницю використання яких ми вже згадували, існують і інші заперечення, кожне з яких має власні правила застосування. Одні з них потребують наявності підмета, інші застосовуються в певному часовому проміжку, а треті здатні бути самостійними одиницями речення, як-то сполучник 不过 bùguò – *однак, тим не менш*.

Висновки до Розділу 1

Заперечення в китайській мові мають вагомий вплив на значення виразу, можуть змінювати тон, емоційне забарвлення і зміст висловленого в залежності від контексту і функцій, які вони виконують. Основна функція заперечень – надання виразу негативного значення і заперечення того чи іншого факту. Заперечення можуть бути застосовані для висловлення відмови, заборони чи негативної відповіді на питання, а також для збільшення емоційного ефекту на слухача. Так, наприклад, 我不想吃 Wǒ bùxiǎng chī означатиме *Я не хочу їсти*, що підкреслює відмову на пропозицію, а 我不相信他 wǒ bù xiāngxìn tā – *Я йому не довіряю* акцентує увагу на недовірі чи негативному відношенню до об'єкта, про який йде мова.

Заперечення можуть мати різні стилістичні функції, як-то вираження іронії і сарказму в художньому стилі, створення риторичних запитань в розмовному і публіцистичному або демонстрацію заборони і законів в науковому чи конфесійному стилях. В теоретичній частині даної курсової роботи ми дослідили різні джерела для підтвердження актуальності наведеної теми; визначили теоретичні засади; охарактеризували поняття заперечення в лінгвістиці; дослідили види заперечень в сучасній китайській мові; розглянули стилістичні особливості заперечних часток, слів і конструкцій; окреслили функціональні особливості заперечень, детально проаналізували використання заперечень в питальних реченнях; розібрали поняття подвійного заперечення в китайській мові і продемонстрували поширені помилки студентів, які вивчають китайську мову як іноземну.

РОЗДІЛ 2. ФУНКЦІОНАЛЬНО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАПЕРЕЧЕННЯ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

2.1. Функціонально-стилістичні особливості заперечення в публіцистичному стилі

В попередньому розділі ми розглянули види заперечень в китайській мові, а також їх стилістичні і функціональні особливості, додатково звернувши увагу на лексичний аспект їх різниці, подвійні заперечення і різні види заперечувальних питань. В даному розділі ми проаналізуємо аспекти, розглянуті в теоретичному розділі, на прикладі статті, взятої з найбільшої державної китайської газети 人民日报 за квітень 2023 року (дод.1) і тексту в художньому стилі (дод.2).

Спираючись на текст в наведеній статті, чітко простежується, що сучасна китайська мова в публіцистичному стилі широко використовує найпоширеніші заперечувальні часточки, такі як 不 bù, 没 méi, 没有 méiyǒu, 别 bié, 非 fēi та 未 wèi, із чого витікає, що текстам в публіцистичному стилі притаманне використання не тільки загальноживаних заперечень, але і їх літературних відповідників для надання тексту емоційного забарвлення та піднесення. Так, наприклад, в реченні “马克龙总统表示，此访非常成功，期待并欢迎习近平主席明年再次访问法国。” – Президент Макрон сказав, що цей візит є **дуже** успішним, і він з нетерпінням чекає та вітає президента Сі Цзіньпіна, щоб відвідати Францію знову наступного року. – слово 非常 fēicháng (яке складається із заперечувальної часточки 非 і прикметника 常 зі значенням *звичайний*) виступає в ролі посилювального слова до прикметника “успішний” і має значення *надто, надзвичайно* (досл. *Незвично, неочікувано*). Таким чином, прислівник 非常 застосовується перед прикметником 成功 chénggōng – *успішний* для емоційного посилення і вираження ступеню прислівника чи, в даному випадку, прикметника. Якби прислівник 非常 використовувався у поєднанні з іменником, його значення змінилось би на *надзвичайний, критичний* (напр. 非常时期 fēicháng shíqī – *критичний період*).

Повертаючись до самого початку статті, в заголовку “2023 年的春天，注定不平凡。” – “Весні 2023 року судилося бути незвичайною” також маємо заперечення 不平凡 *bù píngfán* – *непересічний, незвичайний*. В даному випадку, формулювання речення передбачує наявність емпізи підмета 春天 – *весна*. Заперечувальна часточка 不 застосовується для заперечення прикметника 平凡 – *звичайний, банальний*, тобто ми маємо справу з аспектом заперечення стану.

Наступним розглянемо речення, в якому одразу присутні три різні заперечення:

“从在北京密集开展国事活动，到在广州举行不打领带、别开生面的非正式会晤，中法两国元首围绕中法、中欧关系及诸多国际和地区问题深入沟通。” – “Від інтенсивних державних справ у Пекіні до *незвичайної неформальної* зустрічі в Гуанчжоу *без краваток*, глави держав Китаю та Франції провели поглиблене спілкування щодо відносин між Китаєм та Францією, Китаю та ЄС та багатьох міжнародних і регіональних питань.”

В першому випадку, заперечувальна частка 不 *bù* в 不打领带 *bù dǎ lǐngdài*, заперечує дію *зав’язувати краватку*. Наступна фраза 别开生面 *biékāi shēngmiàn* є чен’юєм (тобто фразеологізмом) зі значенням *незвичайний, оригінальний*. Дослівно 别开生面 можна перекласти як *ще невідкритий новий вид або обставина чогось*, або, якщо коротко, *неповторний, інноваційний*. Заперечувальна частка 别 не несе контексту заперечення дозволу, заборони чи наказу, що зазвичай є її найчастішим значенням (як, наприклад, в фразі 别走 *bié zǒu* – *не ходи*, чи 别说话 *bié shuō huà* – *замовкни! Не говори!*), вона заперечує сам факт існування дії, тобто в цьому випадку ми маємо справу з експериментальним аспектом, де дієслово досвіду змінилося на бездосвідне завдяки наявності заперечувальної частинки. В останній фразі 非正式会晤 *fēi zhèngshì huìwù* словотворча заперечувальна частинка 非 поєднується із якісним прикметником 正式 – *офіційний* і складає фразу, яка означає *неофіційна зустріч*. В цьому випадку, префікс 非 застосовується для словотворення специфічних вузькоспрямованих слів, які часто зустрічаються в текстах з описом політичних подій

(напр. 非历史的 fēi lìshǐ de – *антиісторичний*, 非资本主义 fēi zīběn zhǔyì – *некапіталістичний*). Цікаво, що усі три заперечувальні вирази, згадані в цьому абзаці, виступають в якості означення до іменника 会晤 huìwù – *зустріч* (дипломатичного характеру). Таким чином маємо *незвичайну неофіційну зустріч без краваток*, тобто дружню зустріч в ненапруженій атмосфері.

В реченні “世界百年未有之大变局加速演进。” – *Прискорюються небачені за століття світові зміни.* - також присутнє заперечення у вигляді виразу 未有之大 Wèi yǒu zhī dà – *більше, ніж будь-коли.* 未有 у цьому випадку має значення *ще ніколи не було, ще не траплялось* і використовується для акцентуації уваги на наявності досвіду, тобто - експериментальний аспект. Таким чином, наявним є виділення змін, які не траплялись останні кілька століть.

В реченні “李显龙总理这次来访，双方将中新关系提升为全方位高质量的前瞻性伙伴关系，为两国关系未来发展指明方向” – *“Під час візиту прем’єр-міністра Лі Сянь Луна обидві сторони перевели китайсько-новозеландські відносини до всебічного високоякісного перспективного партнерства, вказавши напрямок майбутнього розвитку відносин між двома країнами.”* можемо спостерігати використання слова подвійного значення. 未来 wèilái одночасно має два значення – *майбутнє, майбутній* або *не прийти, не настати*, така різниця в значеннях чітко зрозуміла на прикладі виразу 未来还未来 Wèilái hái wèilái – *майбутнє ще не настало.* З однієї сторони, переклад слова 未来 в контексті цього речення як *“ще не прийдешній”* не сильно змінив би сенс речення, оскільки обидва семантичних значення вписуються в контекст, але існують інші слова з подвійним значенням, сенс яких різниться більше, що могло б негативно вплинути на розуміння слухача. У такий спосіб, можемо спостерігати одну із поширених помилок під час перекладу з китайської мови. Варто також звернути увагу, що заперечувальна частка 未 є літературним відповідником до заперечувальної частки 没, тому в повсякденному мовленні вона може бути без проблем заміненою на варіант 还没来, що матиме абсолютно ідентичне значення.

2.2. Функціонально-стилістичні особливості заперечення в художньому стилі

На противагу тексту в публіцистичному стилі, розглянемо додатково текст в художньому стилі сучасної китайської прози (дод. 2). В першому ж реченні: “穿书成女配，还要嫁给死太监九千岁，杜若表示很淡定——不用尽夫妻义务，还能坐享荣华富贵，这剧情我可以!” – *Переселившись у книгу, щоб виконати роль другого плану, і одружившись із мертвим євнухом у віці дев'яти тисяч років, Ду Руо сказала, що вона дуже спокійна – можна насолоджуватися славою та багатством, не виконуючи подружніх обов'язків, таку драму я можу відіграти!* – зустрічається заперечення 不用 *bùyòng* – *не треба, нема чого, не варто*, яке зазвичай виступає в якості м'якої заборони дії і стоїть перед іншим дієсловом. Найпоширенішим прикладом застосування даного виразу є ввічливе 不用谢 *bùyòng xiè* – *не варто дякувати*, яке використовують у відповідь на подяку за щось. З іншого боку, якщо 不用 поставити перед іменником, його значення зміниться на *не використовувати* (напр. 不用这本书 – *не використовуй цю книгу*). В повсякденному мовленні прислівник 不用 може бути також легко заміненим виразом 不需要 *bù xūyào* – *не потрібно*; в історичній літературі на 无须 *wúxū* – *немає необхідності (в тому, щоб), не потребувати*; в публіцистиці або високому стилі мовлення на 不必 *bùbì* – *не треба, нема чого і, не варто і*.

В реченні “乖女儿，把毒药放到小皇帝药里，他活不过三更。” – *Молодець, поклади отруту в ліки маленького імператора, він не переживе і третьої варти* – зустрічається новий вид заперечення з формулою “головне дієслово + заперечувальна частка + додаткове дієслово” із значенням неможливості виконання або завершення дії. Заперечення такого типу бувають різного вигляду: дієслово + 不过/不了/不起/不到 і т.д., з невеликою відмінністю у значенні. Зазвичай, заперечення в китайській мові ставиться перед словом, яке воно заперечує, окрім випадків емпізи і конструкцій

такого типу. В наявному випадку, заперечувальний дієслівний модифікатор 不过 вказує на неможливість пережити якийсь проміжок часу. Також, додаткова наявність модифікаторів 来 / 去 наприкінці таких виразів вказуватиме на неможливість закінчити дії (напр. 听不过去 tīngbuguòqù – *неможливо слухати* (щось неприємне або непристойне), 数不过来 shǔbuguòlái – *ніяк не підрахувати, не злічити* (високий стиль мовлення).

В звертанні “师傅，你别生气，我没写你!” – *Майстре, не гнівайтесь, я не писав вам!* – використовується два поширених заперечення: 1) 别 bié, використане перед дієсловом, вказує на заборону дії; 2) 没 méi, звертає увагу читача на те, що дія не була виконана в минулому і по теперішній час.

В “相公别误会，我就是拿他练练手，我的人 and 心都是你的” – *Не зрозумійте мене неправильно, мій чоловік, я використовую його лише для тренувань, моє серце і душа — ваші* – вперше зустрічається вираз, схожий на подвійне заперечення. Для створення цього виразу було застосовано заперечувальну частку 别 і слово з негативною конотацією 误会 wùhuì – *непорозуміння, помилково розуміти*. При цьому, в китайській мові не працює правило, що одне заперечення відмінює інше, воно навпаки застосовується для емоційного виділення негативного контексту і привернення уваги.

Вигук 你这个假太监 з виразу “沈芳洲，你这个假太监，我要阔了你!” – *Шень Фанчжоу, фальшивий євнух, я хочу тебе збагатити!* – використовує замість заперечувальних часток прикметник 假 jiǎ зі значенням *фальшивий, несправжній*. Якщо цей вираз замінити на 不真实的 bù zhēnshí de – *несправжній* з більш чітким запереченням справжності, речення набуло б більш нейтрального емоційного забарвлення. Таким чином, використаний прикметник з прямим негативним значенням завдав реченню кращого емоційного забарвлення, ніж застосування звичних заперечувальних часток чи префіксів зі словами позитивного значення.

Гарним прикладом емпізи дієслівного присудка є вираз 又不是没死过, в якій одночасно присутнє подвійне заперечення. 又不是 yòu búshì має значення *але ж не, в*

кінці кінців не, але ж це не, яке і виконує роль емпізи в даному реченні, тоді як 没死过 méi sǐguò означає *не вмер, не вмирав*. В цьому прикладі 没 демонструє відсутність виконуваності дії, а 过 – завершеність дії, наявність її досвіду. Таким чином, це речення буде перекладене як *Але ж я ще не помер*.

Заборона дії чітко виражена в реченні 不要说这是什么地方 – *Не говори мені що це за місце*. 不要 bù yào, як заперечувальний вираз, має значення *не можна, не варто, нема чого* або категоричної заборони дії. В даному випадку, 不要 забороняє дію 说 shuō – *говорити*.

怎么不早说 Zěnmē bù zǎo shuō – *Чому не сказав раніше?* Завдяки запитальному займеннику 怎么 zěnmē – *як, чому* відбувається емпіза прислівника 早 zǎo – *рано*. Таким способом відбувається привернення уваги до незадоволеності доповідача тим фактом, що йому не повідомили щось раніше.

В реченні 如果你不去救人续命的话, 你会死的 для смислового виділення застосовано протиставну фразову конструкцію 如果... (就) ... *якщо..., (то)...* При цьому, в реченні вжито звичайне заперечення дії 不去救人 bù qù jiù rén – *не підеш рятувати людей*. Таким чином, маємо виділення умови – *якщо не підеш рятувати людські життя, (то) помреш*.

Висновки до Розділу 2

На прикладі двох різних за стилістикою текстів, було розглянуто різні види заперечувальних часток, слів, виразів і конструкцій. На жаль, нам не зустрілися різні види питань, згадані в теоретичному розділі, але запевняємо, вони широко використовуються в повсякденному мовленні китайців.

На прикладі наведених текстів, можна виділити, що найпоширенішими в сучасній китайській мові є заперечення, створені за допомогою заперечувальних часток і префіксів 不, 没, 别, 未, 非; прислівників 没有, 不用; прикметників з негативною конотацією, такі як 假; дієслівних модифікаторів, які вказують на неможливість виконання дії за тою чи іншою причиною, такі як 不过, 不起 і 不了.

Додатково, поширеним є також застосування емпізи, яка використовується для смислового і емоційного виділення слів чи частин речення, а також спеціальних конструкцій, спрямованих на виділення окремих частин речення з умовою дії. Нам зустрілося декілька прикладів емпізи дієслівних присудків, прикметників і прислівників за допомогою заперечувальних часток і прислівників, а також видільна конструкція 如果... (就)... . Крім того, ми зустрілись із двома прикладами подвійного заперечення: 1) подвійне заперечення з використанням дієслова в негативній конотації 别误会; 2) подвійне заперечення, створене за допомогою прислівника 又不是.

ВИСНОВКИ

Заперечення є важливими в китайській мові так само, як і в будь-якій іншій мові світу. Вони дають змогу розмовникам чи авторам виражати заперечення чи протиріччя, які слугують дійовим засобом для збереження чистоти і ефективності спілкування.

Вираження негативного настрою доцільне в будь-якій сфері і стилістиці, при цьому може мати різний рівень емоційного забарвлення, виконувати різні функції і змінювати зміст висловленого мовцем. Так, наприклад, під час ділових переговорів чи особистому спілкуванні застосування заперечень може допомогти чітко вибудувати свою позицію і відношення до висловленого. Заперечення можуть бути важливими для ясного і чіткого викладу думок, особливо під час передачі складних нюансів виконуваного, ідей і умов їх здійснення.

Серед найпоширеніших заперечень, які використовуються в китайській мові, можна виділити: 1) заперечувальні частки і префікси; 2) прислівники; 3) дієслівні модифікатори неможливості виконання дії; 4) видільні конструкції; 5) чен'юї (фразеологізми); 6) подвійні заперечення; 7) різні види питань (риторичні і питання із стверджувально-заперечною формою дієслова); 8) емпіза членів і частин речення.

Різноманітні заперечувальні частки широко використовуються в створенні негативних дієслівних модифікаторів (напр. 并不是, 活不过) і чен'юїв (напр. 生死未卜 shēng sǐ wèi bǔ – ще не зрозуміло що буде – життя чи смерть, 非生产性 fēishēngchǎnxìng – непродуктивний). Окрім цього, вони застосовуються в таких явищах, як подвійне заперечення (напр. 不是不想去 bù shì bù xiǎng qù – не те щоб я не хотів йти), питання зі стверджувально-заперечною формою дієслова (напр. 你是不是饿? Nǐ shì bùshì hēn è? – Ви дуже голодні?) або риторичні запитання (створюються за допомогою спеціальних модальних дієслів, напр. 我们难道不应该关注环境保护吗? " Wǒ men nán dào bù yīng gāi guān zhù huán jìng bǎo hù ma? – *Чи не варто б нам було звернути увагу на захист навколишнього середовища?*).

У практичній частині курсової роботи ми ще раз підтвердили на основі двох стилістично-різних текстів, що найбільш часто вживаними заперечувальними частками є 不, 沒, 別. Також необхідно зазначити, що ми зустріли декілька прикладів використання емфази, тобто особливого емоційного виділення слова та словосполучення. У цих текстах повторювалась емфаза дієслівних присудків, прислівників і прикметників, а також конструкцій. Не можна не згадати за подвійне заперечення, що було створене завдяки прислівнику та дієслова в негативній конотації.

В даній курсовій роботі ми детально розглянули різноманітні теоретичні засади поняття і використання заперечень в китайській мові, їх стилістичні особливості і функціональність, а також дослідили застосування заперечень на практиці на базі текстів в публіцистичному і художньому стилі. Своїм дослідження ми підтвердили актуальність і новизну обраної теми, звернувши увагу не тільки на загальноживані заперечувальні частки, але і дослідивши інші, притаманні текстам різної стилістики.

论文摘要

本课程作业致力于研究汉语中的否定以及其风格和功能上的特点。研究的目的是全面调查汉语中的各种否定类型，描述它们的语义和功能特征以及它们的实际应用。为了达到这个目标，使用了语料库方法、语言描述、分析方法和语境观察方法等各种方法。研究的对象是现代汉语中的否定粒子。研究结果对于学习汉语的外国人以及语言学家和汉语教师都有用处。

基于本课程作业的内容，我们探讨了汉语中否定的一般规定和类型；使用否定在汉语中的风格和功能特点；否定粒子中的词汇方面的差异；肯否定动词形式和修辞问题；汉语中的双重否定；使用否定的典型错误。此外，我们分析了在新闻体和小说文体中使用否定的材料。

本课程作业强调，现代汉语中最常见的否定类型是使用否定粒子和前缀，例如不、没、别、未、非。文本提供了各种语言风格中否定的不同风格功能的例子。文本的理论部分讨论了否定在汉语中的重要性，并概述了它们的使用、功能和特点。理论和实践部分得出结论，汉语中否定的研究对于理解汉语交流的微妙差别至关重要，因为有很多不同的方式来否定语言的各个部分，以及句子的各个部分。了解不同类型的否定之间的区别对于在日常语言中正确使用它们至关重要。

关键词：否定，汉语，风格特点，功能特点，双重否定，词汇方面，肯否定问题，修辞问题。

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Горелов В.І. Лексикологія китайської мови. Учб. посібник для студентів пед. ін-тів за спец. “Іноз. м.” - М.: Просвіта, 1984. - 216 с.
2. Горелов В.І. Стилїстика сучасної китайської мови. Учб. посібник для студентів пед. ін-тів за спец. №2103 “Іноз. м.” - М.: Просвіта, 1979. - 192 с.
3. Горелов В.І. Теоретична граматики китайської мови. Учб. посібник для студентів пед. ін-тів за спец. “Іноз. м.” - М.: Просвіта, 1989. - 318 с.
4. Чжу, Сяосін. Граматики китайської мови. Довідник. Вправи./ Пер.з кит. Решетняк О. А. - М.: ТОВ Міжнародна видавнича компанія “Шанс”, 2019. - 271 с. - (Довідник з китайської мови).
5. Паславська А. Й. Заперечення як мовна універсалія: принципи, параметри, функціонування. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. – 290 с.
6. Ernst, Thomas (2008). Adverbs and positive polarity in Mandarin Chinese. In Marjorie K. M. Chan and Hana Kang (eds.), Proceedings of the 20th North American Conference on Chinese Linguistics. - p. 69–85
7. Li, Charles N. and Thompson, Sandra A. Mandarin Chinese. A functional reference grammar. 1981 - 691 p.;
8. Lin, B., & Hsieh, C. T. (2001). Web-based teaching and learner control: A research review. Computers & Education, 37(3), 377-386 p.
9. Lin, Jo-wang. 2003. Aspectual selection and negation in Mandarin Chinese. Linguistics 41. 425-459.
10. Lindstad, A.M. Analyses of negation: Structure and interpretation. Faculty of Humanities. University of Oslo, 2007. - 279 с.
11. Lowth, Robert. A Short Introduction to English Grammar: with critical notes. London. 1762.
12. Lü, Shuxiang. 1980. Xiandai hanyu babai ci (Eight hundred words in Modern Chinese). Beijing: Shangwu Yinshuguan (in Chinese).

13. Mohsen, Kristin Håland. Negation in English, compared to Norwegian. University of Adger, Faculty of Humanities and Education, Department of Foreign Languages and Translation. 2011. - 66 p.
14. Shen, Jiaxun. 1995. You jie yu wu jie. Zhongguo Yuwen 5. 367-380 (in Chinese).
15. Vendler, Z. (1967). Verbs and Times. In Linguistics in Philosophy (pp. 97-121). Cornell University Press.
16. Wang, Shi-yuan William. 1965. Two aspect markers in Mandarin. Language 41. 457-470.
17. Xiao, Richard and McEnery, Tony. Negation in Chinese: A corpus-based study. Linguistics Department, Lancaster University, United Kingdom. 2008. - 67 p.
18. 张弓。现代汉语修辞学。天津，1963年，253页

Интернет ресурси:

1. 《人民日报》（2023年04月26日 第01版）
http://paper.people.com.cn/rmrb/html/2023-04/26/nw.D110000renmrb_20230426_2-01.htm
2. 心知非远别，终系故人。2020. <https://www.readnovel.com/chapter/16871133605160904/50432517203279667>

Додаток 1

2023 年的春天，注定不平凡。

3 月 20 日，全国两会闭幕一周后，习近平主席应普京总统邀请，对俄罗斯进行国事访问。这是习近平主席再次当选中国国家主席后首次出访，也是他第 9 次以国家主席身份访俄。

世界百年未有之大变局加速演进。中国国家元首此时访俄，备受国际社会关注。

访问期间，习近平主席同普京总统进行了长时间深入交流。连续两天，普京总统将习近平主席送至上车处时，已是繁星满天。

“友谊之旅、合作之旅、和平之旅”——这是习近平主席对这次莫斯科之行的定位。

“我们车队途经之处，很多俄罗斯民众自发挥手致意，让我深切感到中俄关系具有深厚民意基础。”习近平主席如是感慨。

此访期间，中俄双方一致同意深化新时代全面战略协作伙伴关系。两国元首就乌克兰危机进行坦诚、深入交流。中方劝和促谈的努力，得到俄方积极回应。

天安门前，这样的场景令人印象深刻——

3 月 31 日，春风和煦。西班牙、马来西亚、新加坡三国国旗分别同五星红旗并排悬挂，迎风招展。

人民大会堂东大厅内，三场重要外事活动接连举行。习近平主席先后会见来华进行正式访问的西班牙首相桑切斯、马来西亚总理安瓦尔、新加坡总理李显龙。

今年是中西建交 50 周年，下半年西班牙将接任欧盟轮值主席国，桑切斯首相此时访华，既是推动中西合作，也是着眼于中欧关系发展；安瓦尔总理此访期间，双方就共建中马命运共同体达成重要共识，两国关系开启新的历史篇章；李显龙总理这次来访，双方将中新关系提升为全方位高质量的前瞻性伙伴关系，为两国关系未来发展指明方向……

广州松园，见证中法关系史上的重要一幕——

4 月 7 日，习近平主席邀请法国总统马克龙漫步岭南园林，临水而坐，观景区茗，纵论古今。千年古琴奏出一曲《高山流水》，两国元首一起欣赏，意味深长。

从在北京密集开展国事活动，到在广州举行不打领带、别开生面的非正式会晤，中法两国元首围绕中法、中欧关系及诸多国际和地区问题深入沟通。

临别之际，夜色渐浓。习近平主席对马克龙总统说，很高兴我们在中法、中欧关系以及很多国际和地区问题上有很多相同或相似看法，这体现了中法关系的高水平和战略性。马克龙总统表示，此访非常成功，期待并欢迎习近平主席明年再次访问法国。

欧盟委员会主席冯德莱恩与马克龙总统同期访华。中法、中法欧、中欧互动，“独立自主”“合作”都是高频词。中法两国元首强调奉行独立自主外交，冯德莱恩也表示，“同中国‘脱钩’不符合欧方利益”“欧盟独立自主地决定对华政策”。中法、中欧在双方关系和国际议题上的共识不断增多。

人民大会堂东门外广场，迎来阔别已久又新风扑面的室外欢迎仪式——

4月14日，在习近平主席为来华进行国事访问的巴西总统卢拉举行的欢迎仪式上，军乐团特意演奏了名为《新时代》的巴西乐曲。隆重的仪式、精心的安排，让巴西代表团一些成员热泪盈眶。

卢拉总统原定3月下旬访华，因身体不适推迟了行程。这次刚刚病愈就率庞大代表团访华。习近平主席对老朋友亲切地表示：“看到你已经痊愈，我感到非常高兴。你康复不久即远道而来，体现了对两国关系的高度重视。”

会谈后，中巴两国发表涵盖49项内容的联合声明，一致同意共同深化以开放包容、合作共赢为特征的中巴全面战略伙伴关系。

世界感受到了新征程上中国外交的坚实步伐。

从柬埔寨首相洪森到加蓬总统邦戈，从立春之际到谷雨时节……两个多月间，来自亚、欧、美、非各大洲的外方领导人接踵访华。从3月底开始，更是每周都有外国领导人或国际组织负责人到访。

在习近平主席亲自关心下，3月26日，中国同洪都拉斯签署《中华人民共和国和洪都拉斯共和国关于建立外交关系的联合公报》，决定自公报签署之日起相互承认并建立大使级外交关系。自此，中国已同世界上182个国家建立外交关系，朋友圈再次扩大。

4月19日，邦戈总统访华期间，双方发表联合声明，将中加关系提升为全面战略合作伙伴关系，这不仅符合中加两国共同和长远利益，也对推动构建人类命运共同体具有重要示范作用。

推进大国协调合作、打造周边命运共同体、加强同发展中国家团结合作……元首外交战略引领下，中国全方位、多层次、立体化的外交布局不断深化。新朋友越来越多，老朋友越来越铁，“我们的朋友遍天下”。（人民日报，2023）

Додаток 2

穿书成女配，还要嫁给死太监九千岁，杜若表示很淡定——不用尽夫妻义务，还能坐享荣华富贵，这剧情我可以！

系统：女人，你太天真了，一柱香之内不救人，你就会七窍流血而死。

于是，人们惊讶地发现，心狠手辣的妖刀娘娘画风突变。

大奸臣养父：乖女儿，把毒药放到小皇帝药里，他活不过三更。

第二天，小皇帝小脸红扑扑地牵着杜若上朝：“以后，皇婢寻在便如腾亲临！”
妹妹奴大哥：好妹妹，骂你的左相之女我抓来了，随你齐心挖眼。

第二天，自幼失明的相府小姐笑上眯地出来：“以后，我和王妃就是亲姐妹！”
姐姐控三弟：好姐姐，天下第一才子给你绑来了。

“放荡妖刀，你敢磁我一下，我就咬舌自尽！”第一才子大骂着扯下眼前黑布，看清眼前人，扑通一声跪下，“师傅，你别生气，我没写你！”

卧室门被人一脚踢开，病美人九千岁桃花眼里满是不悦：“难道，本王比不上他？！”杜若脸不红心不跳地撒谎：“相公别误会，我就是拿他练练手，我的人 and 心都是你的！”
第二天，杜若扶腰踢开九千岁的书房：沈芳洲，你这个假太监，我要闹了你！

夜。

海棠枝头，红肥绿瘦。“生命倒计时四分钟。”“生命倒计时三分钟。”

“生命倒计时二分半！”见杜若依旧泰然自若地吃点心，系统的声音也失去平静，“人宿主，你还有两分钟就死了！”

“又不是没死过。”五分钟前刚刚死过一次的杜若，平静地打断系统的声音。

“如果你不去救人续命的话，你会死的，那可是丰正的死亡，你可只有这一次重生的机会。”系统苦口婆心。

杜若平静将香帕上的最后一块点心塞到嘴里。

刚刚穿越五分钟，腿前是陌生的园林，不要说这是什么地方，她甚至不知道自己是谁，怎么可能在这么短的时间找到需要救的人？

横竖是死，她可不想当个钱死鬼，剩下的几分钟当然是要享受人生。

“被你打败了！”系统的语气中透着无奈，“给你点提醒，西南方向有一个人景倒了。”
就说吗！

NPC 怎么会让玩家刚穿越就挂？

杜若咀嚼的动作一顿，语气中有毫不掩饰的鄙夷。

“怎么不早说？”

拍掉手上的点心潮，从石头上站起身，杜若慢条斯理地拉拉身上华美纱裙的袜摆，看看左右。

“哪边是西南？”这大半夜的，月黑风高，她哪里分得清东南西北。系统：……..

这届宿主真难带！“右转再左转……”

按照系统指引分开花丛，杜若果然看到午暗的花丛中侧卧着一个人，手边不远处还礁着一只银色小酒壶。

“生命倒计时一分钟。”

在系统明显透背无奈的声音里，杜若不急不组地走过来，弯身将对方翻个身。花丛嘲暗，借着从花叶间阶透进来的月光，只能隐约看到对方的身形轮廓。男的。

“喂？”

杜若扶着对方的肩膀轻轻拍了拍，对方没有反应。

空气中有淡淡的酒味，对方似乎是喝过酒。

救人就是救己。

顾不得其他，杜若分开对方的下巴，将手指伸进对方嘴中，检查一下确定没有异物。她弯下身来，深吸口气，将唇对上对方的，将气吐进去。

人工呼吸几次之后，她利落地扯开对方的衣带和衣襟，按压胸口进行心肺复苏术。

人工呼吸与胸部按压交蔡进行，这是心肺复苏术的标准流程，对于旬经的外科主任杜若，并不是什么难事。

完成按压之后，她再一次弯下身，准备为对方人工呼吸。

唇刚础到对方的展，系统的声音突然响起来。

“恭喜宿主救人成功，生命增加 24 小时。医疗系统升级成功，奖励家用急救箱一个。“还有奖励？

杜若僵停一秒。下一瞬，吃哆被一只铁钳般的手指扼住，后背摔到草地上，身体也被对方压住。男人背着月光，只能看到一个剪影。

唯有那对有眼睛，在黑暗中隐约有光。

“千岁！”

花丛被人分开，一只灯笼伸进来。

灯光从颖着金线的红纱里透出来，映高面前的人脸。灯下看美人，男人也如是。对方原本就出众的容狐在灯光下，更成人间绝色。(心知非远别，终系故人思，2020)